

ITINERARIS A L'ABAST PER MOLINS DE REI

Ajuntament de
 MOLINS DE REI
 08190 Molins de Rei
 Regidoria de Turisme

Diputació
 Barcelona
 xarxa de municipis

Museu Municipal
 de Molins de Rei
 Obert dimarts
 de 12 a 14 h
 Dies feiners:
 mitjançant reserves al tel: 93 6687751

PER MOLINS DE REI
ITINERARIS A L'ABAST

PATRIMONI HISTÒRIC

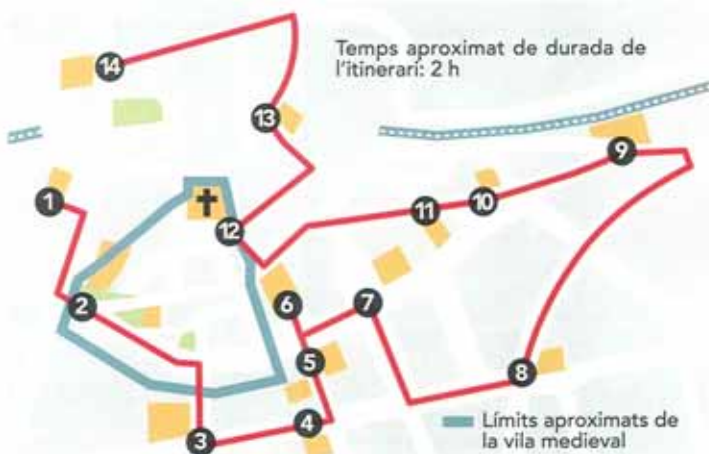
Itinerari 1

La vila de Molins de Rei va néixer al segle XII, a redós de l'establiment d'uns molins hidràulics promoguts pel rei Alfons el Cast. El nucli originari, integrat per pobladors amb oficis vinculats a aquesta indústria medieval, va anar evolucionant fins a dibuixar la fesomia actual de la població. En el desenvolupament urbà i social, ha estat determinant el fet de ser una cruïlla de camins. Cada època ha deixat la seva empremta, malgrat que en resten escasses mostres visibles. El nostre objectiu és anar descobrint-les amb un passeig pels carrers de la vila.

ITINERARIS A L'ABAST PER MOLINS DE REI

De ben segur que cada casa i cada racó té una història interessant al darrere, però només ens aturarem davant d'alguns dels edificis que són singulars de conèixer pels seus valors històrics, socials, artístics, representatius o simbòlics. Els que consten en l'itinerari no són tots els que hi ha amb aquestes característiques, però el recorregut i el temps en condicionen una selecció. Per aquest motiu esperem que futurs circuits ens permetin poder mostrar el més extensament possible tots els valors patrimonials de Molins de Rei.

1. EL MUSEU MUNICIPAL (carrer del Pintor Fortuny)
2. CA N'AMETLLER (plaça de Catalunya)
3. LA FÀBRICA FERRER I MORA (carrer del Moli)
4. EL FOMENT CULTURAL I ARTÍSTIC (passeig del Terraplè)
5. L'ESCOLA ALFONS XIII (carrer de Rubió i Ors)
6. EL PALAU DE REQUESENS (carrer de Rafael Casanova)
7. EL MERCAT MUNICIPAL (plaça del Mercat)
8. LA CASA DE LES AIGÜES DEL CANAL DE LA INFANTA (av. de València - c. Verge del Pilar)
9. L'ESTACIÓ DEL FERROCARRIL (plaça de l'Estació)
10. LA PLAÇA DE LA CREU
11. L'ESCOLA MUNICIPAL DE MÚSICA (carrer Major,)
12. L'ESGLÉSIA PARROQUIAL (plaça de l'Església)
13. LA JOVENTUT CATÒLICA (plaça de Mercè Rodoreda)
14. LA FEDERACIÓ OBRERA (carrer de Jacint Verdaguer)

1 EL MUSEU MUNICIPAL MOLINS DE REI (carrer del Pintor Fortuny)

El Museu Municipal de Molins de Rei és el nostre primer objectiu, ja que, a més de les interessants col·leccions que conserva, hi podem veure elements estructurals d'edificis actualment desapareguts, vells oficis oblidats de fa temps, però que havien omplert de vida els carrers, i també instants de temps passats que algú va captar i congelar en antigues fotografies.

- ➡ Sortint del Museu cap a l'esquerra, anem a parar al carrer de Jacint Verdaguer, una antiga riera que tancava el nucli urbà de la població. Girant a mà dreta ens dirigim a la plaça de Catalunya i fixem l'atenció en l'edifici amb esgrafiats que centra un dels laterals de la plaça.

2 CA N'AMETLLER (plaça de Catalunya)

La nissaga dels Ametller ja consta documentada a Molins de Rei des del segle XV. Estem davant d'una casa que es pot datar a l'entorn del segle XVII. En els seus inicis la casa no era com la veiem, sinó que era més senzilla. L'edifici ha sofert diverses remodelacions, les més significatives de les quals són les del segle XIX i les del segle XX. En el XIX, sense abandonar la seva funció agrícola, el casal s'amplià i s'enriquí amb connotacions "senyoriales" al gust modernista de l'època. Amb la intervenció realitzada a les darreries del segle XX, l'adaptaren als nous usos municipals dins de les tendències contemporànies.

Captiva la mirada la façana bellament esgrafiada de Ca n'Ametller. El portal de l'entrada, de grans dovelles, marca la simetria i l'ordre compositiu de les finestres i balcons de la façana. A tall d'anècdota s'ha d'esmentar que d'una branca d'aquesta família procedeixen els industrials productors de les, en altre temps populars, Xocolates Ametller, instal·lats a Barcelona des del segle XIX. En morir l'últim membre de la família sense descendència, amb el seu valuós patrimoni es fundà l'Institut Ametller d'Art Hispànic.

En aquesta plaça hi ha un edifici important des del punt de vista representatiu com és la Casa de la Vila.

➔ Deixem la plaça de Catalunya i passem per on hi havia la casa on va néixer Margarida Xirgu, recordada avui amb un racó enjardinat dedicat a l'actriu. Enfilem el carrer Rafael Casanova, antic Camí Ral, via de comunicació entre Barcelona i Martorell, fins que arribem a la petita plaça de Pompeu Fabra i, girant a mà dreta, caminem pel carrer del Moli, fins al passeig del Terraplè. A finals de segle XIX, en aquesta zona es varen construir els primers molins que donaren origen a la vila.

3 LA FÀBRICA FERRER I MORA (carrer del Moli)

L'edifici d'aspecte industrial que contemplem havia estat una fàbrica tèxtil de filatura, de la qual cal destacar el valor pel que representa, ja que és un dels pocs edificis amb aquestes característiques i cronologia que ha sobreviscut a Catalunya. L'inici del procés productiu, l'any 1858, representà el salt cap a l'era de la industrialització d'una població que fins aleshores havia estat essencialment agrària. L'elecció de la seva ubicació no va ser casual, sinó que respon a la font d'energia hidràulica que emprava per funcionar, i que li proporcionava el Rec Vell, encara que posteriorment, a redós de les innovacions, la substituï successivament el vapor, el gas i l'electricitat. La nau central consta de tres pisos i golfes. De l'estructura interior cal destacar les columnes de ferro colat sobre les quals descansa l'embigat de fusta de melis, un material que actualment conserven pocs edificis industrials de l'època. Al voltant d'aquesta nau s'hi afegien els edificis auxiliars. Dins de les seves instal·lacions es continuà explotant el moli fariner preexistent. L'empresa tèxtil tancà la seva producció entre els anys 1960 i 1970.

➔ Després d'aquesta parada continuem pel passeig del Terraplè, construït per impedir que les riudes entressin a la població, i ens aturem davant de l'edifici del Foment CiA.

4 EL FOMENT CULTURAL I ARTÍSTIC (passeig del Terraplè)

Aquest edifici d'ús social va ser construït l'any 1921 per la voluntat d'un sector de la societat benestant de la vila de disposar d'un local on relacionar-se i d'esbargiment per a les seves activitats socials i culturals. Encara que actualment

s'anomena Foment Cultural i Artístic, en un primer temps era conegut per Foment Agrícola, Comercial i Industrial i el seu impuls s'entén dins del context d'uns anys, sobretot entre final del segle XIX i principi del XX, caracteritzats per la proliferació d'entitats associatives. Des del punt de vista artístic, l'edifici es pot situar dins la influència formal del neoclassicisme, encara que en aquesta època ja presentava una certa llibertat en l'ús dels elements decoratius. Dins dels espais que acull en el seu interior destaquen la sala del cafè i el teatre a la italiana, amb un original sistema de platea basculant que permet adaptar la inclinació a les necessitats de l'espectacle. En la restauració de finals del segle XX, es va incorporar el treball pictòric de Jordi Pedrola a la cúpula del cafè i al sostre del teatre.

➔ Deixem el Passeig del Terraplè, enfilem pel carrer de Rubió i Ors i parem davant de l'escola Alfons XIII.

5 L'ESCOLA ALFONS XIII (carrer de Rubió i Ors)

Edifici de caràcter públic, traçat per l'arquitecte J. B. Serra, que forma part de la urbanització que des dels anys vint del segle passat s'efectuà en aquesta zona i que eixamplava els límits de la vila en direcció al riu. Es tracta d'un edifici funcional que reinterpreta l'ordre, la simetria i alguns elements ornamentals de l'estil clàssic amb una gran sobrietat, només trencada pels jocs de volums dels edificis i la inclusió d'alguns detalls decoratius d'un cert eclecticisme. L'edifici fou inaugurat pel monarca Alfons XIII, de qui va prendre el nom; la presència dels reis va representar tot un esdeveniment per a la vila.

Al davant hi ha el que durant molts anys va ser la casa dels mestres. Com a edifici d'habitatges, rebé un tractament decoratiu molt diferent, amb la façana treballada amb esgrafats amb motius de tipus vegetal i simbòlic que contrasten amb l'austeritat plàstica de l'escola.

➔ Continuem endavant i en arribar al carrer Rafael Casanova, el creuem i ens dirigim cap a l'edifici que havia estat el palau dels Requesens, una construcció de tres plantes que actualment té l'aspecte d'antiga nau industrial.

6 EL PALAU DE REQUESENS (carrer de Rafael Casanova)

Costa d'imaginar que l'edifici que tenim al davant fos en un altre temps el palau d'una família de la noblesa catalana. Alçat a mitjan segle XV, fora de la vila medieval, s'estenia a tocar del Camí Real, fins a l'actual plaça de la Creu. Estava integrat per l'edifici principal i els annexos, que acollien les cavalleries, magatzems i altres espais necessaris per a les tasques agrícoles, a més de l'hort i el jardí.

Era una edificació senyorial de gran presència, en la qual s'hi hostatjaren reis i grans personatges; arquitectònicament seguia el model típic dels palaus gòtics. De l'aspecte decoratiu també se'n tingué cura, tant en l'ornamentació de les estructures com en els motius escultòrics, que s'adequaren als nous estils introduïts a Catalunya des de l'Europa septentrional, que convertien les línies gòtiques depurades en formes més capricioses, ondulants, refinades i lleugeres.

Amb el pas dels anys, deixà de ser lloc de residència de la noblesa, i les guerres napoleòniques i carlines i els incendis posteriors afectaren el seu estat de conservació. Se li practicaren diferents reformes per ser redistribuït i dedicat a altres usos i s'hi parcel·laren els jardins, cosa que facilità l'ampliació, en el segle XIX, del carrer Major de la vila. El Museu guarda documentació del Palau i alguns elements ornamentals recuperats.

les quals sobresurt la de la portalada del carrer de Rafael Casanova, la qual, seguint el tema decoratiu que fa al·lusió als béns de la terra, representa l'al·legoria de l'abundància, signada per J. Cardellà.

➔ Travessem el carrer de Rafael Casanova per agafar el del Doctor Barraquer, i continuem fins a retrobar el ja conegut passeig del Terraplè i, a l'esquerra, l'avinguda de València. Travessem aquesta avinguda i ens aturem davant de l'edifici de la Casa de les Aigües del Canal de la Infanta Carlota.

8 LA CASA DE LES AIGÜES DEL CANAL DE LA INFANTA CARLOTA DE BORBÓ

(cruïlla entre l'avinguda de València i el carrer de la Verge del Pilar)

Va ser inaugurada el 21 de maig de 1819 per l'esmentada Infanta i el general Castaños. Constituïa la porta del canal de la Infanta que regava la plana esquerra del Llobregat i representava un benefici important per a l'agricultura. Tocant a aquest edifici hi passa l'antiga carretera N-II, que va ser traçada l'any 1768 en el moment de la construcció de l'enderrocat pont de Carles III. Com en tota via important de comunicació, de seguida s'hi van aplegar oficis i establiments, sobretot els que proveïen els viatgers i els transportistes, com per exemple ferrers, basters, boters, esparters, calderers, constructors de carros, o els hostals. Posteriorment s'hi van instal·lar petites indústries que cercaven una sortida fàcil per a les mercaderies que produïen, com ara la fideueria o la cordoneria Gibernau, en l'edifici de la qual anteriorment hi havia hagut la fàbrica tèxtil Galtés Madorell.

➔ Retrocedim fins a retrobar el carrer Rafael Casanova. Sense deixar-lo, girem a l'esquerra i continuem un tram fins a arribar a la plaça del Mercat.

7 EL MERCAT MUNICIPAL (plaça del Mercat)

Obra realitzada per l'arquitecte J. Gumà Cuevas l'any 1932 amb una important remodelació entre els anys 2004 i 2006. Com a element constructiu i al mateix temps decoratiu, s'emprà el maó vist. També com a element ornamental s'incorporà un fris que ressegueix el perímetre de l'edifici i emmarca les finestres, com també les diferents escultures fetes a motlle, entre

➔ Continuem per l'avinguda de València, que més endavant s'anomena avinguda de Barcelona, fins a la plaça d'Espanya, també coneguda com la de la Bàscula, i des d'allà caminem pel carrer del Carril fins a la plaça de l'Estació.

9 L'ESTACIÓ DEL FERROCARRIL (plaça de l'Estació)

La línia de ferrocarril Barcelona Molins de Rei va ser la tercera de Catalunya, inaugurada oficialment el 26 de novembre de 1854. L'edifici de l'estació va ser alçat l'any 1855 i s'adaptà al desnivell del terreny. Des del punt de vista

estilístic, mostra una clara inspiració neoclàssica amb el timpà, que centra la construcció, acompanyat de dos laterals simètrics i coronat per un fris de barana. Però més que per les característiques de l'edifici, la seva importància recau en la transcendència que tingué per a la vila que el ferrocarril arribés a Molins de Rei, ja que la convertí en un centre de comunicacions que beneficià el transport de viatgers, la indústria, el comerç i, sobretot, l'agricultura durant els anys que s'exportava la fruita cap a Europa. El traçat de la via fèrria obligà, en el moment de construir-la, a solucionar els obstacles topogràfics que es plantejaven per mitjà de l'obertura d'un túnel, pons, anivellacions del terreny i, fins i tot, a desviar la riera de Sant Bartomeu poc abans d'arribar a la vila, per tal d'orientar-la cap a la riera de Vallvidrera en el lloc del pont de Can Baruta. D'aquesta manera naixia la riera Nova.

altres elements en els quals cal parar atenció, com la llinda de la portalada d'una de les cases, la de la família Tort on es poden apreciar les restes d'un escut de pedra dels Requesens. Es considera que aquesta portalada havia estat una de les entrades als jardins del palau de Requesens.

➔ Deixem la plaça enrere i continuem el nostre passeig caminant pel carrer Major, actualment illa de vianants i un carrer de gran activitat comercial.

➔ Deixem enrere l'estació i continuem pel carrer Carril fins a la plaça de la Creu.

10 LA PLAÇA DE LA CREU

Abans d'entrar a la plaça, i situada a mà dreta tocant al carrer d'Espallargues, trobem la casa pairal de can Roca. Abans d'existir aquesta casa, entre els anys 1762 i 1767, hi havia un edifici d'una sola planta que servia d'oficina dels enginyers i tècnics que construïen el desaparegut pont de Carles III. Finalitzada l'obra, l'oficina deixà de tenir utilitat i aleshores, els Roca van construir la casa que, amb modificacions, ha arribat fins a nosaltres. Al portal hi podem veure una inscripció gravada a la pedra, clau de volta que recorda que en el mes de març de 1814 s'hi va hostatjar el rei Ferran VII acompanyat del general Manso: el rei va tenir aquest gest en homenatge al patriotisme de Miquel Roca i en reconeixement dels sofriments de la vila durant la guerra contra els francesos. Situats a la plaça, podem veure-hi una creu gairebé al bell mig. Hi va ser ubicada l'any 1944. Anteriorment ja hi havia hagut una altra creu, d'estil gòtic, que es troba parcialment conservada en el Museu Municipal. A la plaça hi ha

11 L'ESCOLA MUNICIPAL DE MÚSICA (carrer Major)

Just a l'entrar en el carrer Major trobem un dels exemples locals del ressò del moviment modernista aplicat a l'arquitectura popular d'ús domèstic. Havia estat un edifici de la família Bofill, fou projectat l'any 1905 per Pere Ros i Tort, i actualment acull l'Escola Municipal de Música. El carrer Major és una petita crònica visual de la seva història: hi podem trobar des de petits records del temps de la seva urbanització, en el segle XIX, fins a arribar a les construccions actuals, passant per mostres modernistes. Situant-nos en l'àmbit de l'arquitectura modernista, a Molins de Rei podem trobar edificis que, en la seva concepció, sintonitzen amb aquest estil i també cases més o menys modestes que s'han embellit amb la incorporació d'elements decoratius modernistes, com ara el trencadís, els esgrafiats o les reixes de balconades.

➔ Continuem pel carrer Major fins al carrer d'Ignasi Iglesias. A mitja pujada trobem una antiga font construïda amb pedres tallades i ben escairades. Seguim i ens aturem a la plaça de l'Església.

12 L'ESGLÉSIA PARROQUIAL (plaça de l'Església)

La primera església de la vila s'alçà l'any 1209. Entre els anys 1600 i 1607 fou ampliada, però devia tornar a quedar petita perquè, entre els anys 1850 i 1870, es construí un nou temple, obra de l'arquitecte Francesc Vallès, en el mateix lloc que les anteriors. Durant els esdeveniments de la Guerra Civil de

l'any 1936 va ser enderrocat, però al cap de pocs anys se'n construí un de nou, que fou inaugurat el 1945. Com el Mercat Municipal, és obra de l'arquitecte municipal d'aquell moment, Joan Gumà Cuevas. A l'interior es poden contemplar els mosaics de tessel·les vitrificades, de l'any 1945, obra de Santiago Padrós i Elias, pintor i mosaicista de ressò internacional vinculat per lligams familiars amb Molins de Rei, on tenia el seu taller i on fundà la manufactura de vidre Regio Pistrina, segons l'estil de Murano. Les obres van anar més enllà del temple: es van enderrocar les cases que es trobaven davant de l'església i es va urbanitzar la plaça.

➔ Continuem pel carrer del Mestre Blanch. En aquesta zona encara queden algunes torres record de l'època en què Molins de Rei era escollit com a lloc d'estiueig, com per exemple la villa Dominga (casa Montan). Girem a l'esquerra, just davant d'on va viure l'il·lustrador Josep M. Madorell (autor dels personatges de Massagran i Jep i Fidel) i baixem pel carrer de l'Onze de Setembre fins a arribar al de Jacint Verdaguer, antic curs de la riera de Sant Bartomeu o Cagadell, desviada quan es construí el tram del ferrocarril de Molins de Rei a Martorell. Ens situem davant de la Federació Obrera, on finalitzarem l'itinerari.

14 FEDERACIÓ OBRERA (carrer de Jacint Verdaguer)

La Federació Local de Societats Obreres de Molins de Rei es va formar l'any 1915 amb l'objectiu d'aglutinar la Llar Obrera, l'Aliança de l'Obrer Paleta i la Societat d'Agricultors. Molt aviat, les seves iniciatives socials, mutualistes i sindicals es van convertir en un referent a la comarca i caldria destacar la labor desenvolupada en favor dels seus associats, tot i que també oferien activitats culturals i recreatives a la sala del café i a la d'espectacles. Entre els anys 1917 i 1918 tenien la seu social en un cobert del mateix carrer, que va ser substituït per l'edifici que actualment podem contemplar. Construït entre els anys 1921 i 1923, fou projectat per Cèsar Martinell, arquitecte conegut sobretot pels seus projectes per a cooperatives agràries, com ara la de Pinell de Brai, a la Terra Alta. L'edifici es caracteritza per la utilització del maó vist, el qual compleix la doble funció de material constructiu i element decoratiu. A la façana, coronada amb merlets rampants, hi destaca l'accés principal i la tribuna monumental amb guardapols paraboloïdes, a l'entorn de la qual s'organitzen de forma simètrica les finestres. Espoliat als seus propietaris per les autoritats franquistes un cop acabada la Guerra Civil, fou retornat als seus hereus i a la vila de Molins de Rei l'any 1998.

➔ Abandonem la plaça i continuem pel carrer de Sant Miquel (molt emblemàtic per a Molins de Rei) i, tombant a l'esquerra pel carrer de Balmes, ens dirigim a la plaça de Mercè Rodoreda per aturar-nos davant de l'edifici de la Joventut Catòlica.

13 JOVENTUT CATÒLICA (plaça de Mercè Rodoreda)

L'associació es va fundar en el 1879, recolzada per la parròquia, com a espai de joventut i ampliació de l'escola "dominical de nens". Entre les activitats culturals que promovien s'organitzaven representacions teatrals i es creà el grup coral Orfeó Pàtria. El primer local social de l'entitat estava ubicat en una casa del carrer de Sant Miquel, però l'any 1921 es construí aquest nou edifici i l'associació es convertí ràpidament en un referent de la vida cultural de la vila. Es va emprar el maó com a element constructiu, però la senzillesa del material troba el contrapunt en el tractament de monumentalitat de la façana, on el dinamisme de la línia corba personalitza la construcció i li dona alçària, tot amagant-ne la coberta. Són ja una tradició les representacions de La Passió i Els Pastorets a la seva sala d'actes.

Elaboració: Associació Amics del Museu de Molins de Rei
Fotografies: Guillem Urbà
Edició: Ajuntament de Molins de Rei